

تعریف انبار

مروزه انبار دیگر حالت یک محفظه را ندارد بلکه عملیات آن زمانی کافی و رضایت‌بخش است که از دو جهت اطلاعاتی و فیزیکی مورد توجه قرار گیرد بطور کلی انبار محل و فضایی است که یک یا چند نوع کالای بازرگانی - صنعتی یا مواد اولیه یا فرآورده‌های مختلف در آن نگهداری می‌شود یا می‌توان گفت محل و فضایی است که در آن مواد اولیه برای ساخت محصولات، کالای نیمه ساخته (کالای در جریان ساخت)، محصول ساخته شده، مواد و لوازم مصرفی، قطعات یدکی ماشین‌آلات، ابزار آلات و اجناس اسقاط نگهداری می‌شود آنهم براساس سیستم صحیح طبقه‌بندی

جایگاه انبار

سازماندهی سازمان‌های ختلف بنا بر نیازهای آنها متفاوت است. گاه در بعضی از مؤسسات انبار مستقیماً زیر نظر مدیر عامل قرار دارد و تحت نظر مدیر انبار نیز انبارهای مختلفی مانند انبار مواد، قطعات، محصولات، ضایعات و قرار دارد. در سازمان‌های دولتی و غیر انتفاعی معمولاً واحد انبار تحت نظر تدارکات و یا کارپردازی که خود نیز یکی از واحدهای تابعه امور اداری است انجام وظیفه می‌نماید

امروزه با پیشرفت علوم و تکنولوژی امکان تولید انبوه کالا فراهم شده است و این کار برنامه‌ریزی دقیق جهت استفاده به موقع و حداکثر از امکانات را می‌طلبد. تقسیم کار و رشد جمعیت نیاز استفاده از فرآورده‌های دیگران را بوجود آورده است و این خود زمینه پیدایش سازمان‌های معظم گردیده که در این نظام‌های پیچیده فنی - اجتماعی، انبار به عنوان واسطه موجبات گردش کالا از ثبات قیمت محصول، تعمیر و نگهداری ماشین‌ها و ... نقش مهمی را ایفا نماید بطوریکه نقش آن در تجارت غیر قابل انکار است.

ارزش ریالی موجودی‌های انبار در صنایع مختلف متفاوت است و عوامل مختلفی در میزان نگهداری موجودی انبار واحدهای صنعتی - تجاری مؤثرند مثل روش تولید، دوره تولید، میزان بکارگیری ماشین‌آلات، نوع محصول ساخته شده، بازار مصرف، نوع مواد اولیه مورد احتیاج، نوسانات ارزی و قیمت در بازارهای جهانی، وضعیت واحد صنعتی در کل صنعت کشور و جهان و ... و بالاخره سیستم‌های تدارکاتی و سفارشات واحدهای تولیدی. اما انبار به دلایل متفاوتی برای مؤسسات و مراکز تجاری - صنعتی از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد که اهم آنها عبارتند از:

- ارزش بالای سرمایه در گردش شرکت که به صورت کالا در انبار نگهداری می‌شود (بعضاً تا ۶۰ درصد سرمایه در گردش).
- ارتباط مداوم و تنگاتنگ بخش انبار با بخش‌هایی نظیر تولید یا تعمیر و نگهداری و وقفه در تولید به علت نرسیدن نیازمندی‌ها.
- ارتباط نزدیک انبار با بخش برنامه‌ریزی مواد باید به نحوی باشد که ضربه‌های حاصله در اثر کمبود محصول یا مواد را خنثی نماید و حکم ضربه‌گیر را در سازمان داشته باشد

نقش انبار در اقتصاد کشور

درصد قابل توجهی از درآمد ناخالص ملی هر کشور، به صورت مواد اولیه، محصول نیم ساخته و کالاهای ساخته شده در انبارها نگهداری می‌شود، البته نقش انبار در اقتصاد کشورهای مختلف متفاوت است. در کشورهای پیشرفته، انبارها حلقه‌هایی از زنجیر تولید، توزیع و مصرف می‌باشند و بدین وسیله تولید انبوه کارخانه‌ها و صنایع به دست مصرف کنندگان داخلی رسیده، یا به مراکز صادراتی منتقل می‌شود. در برخی کشورها، نظیر ایران، که واردات کالاها و مواد مختلف، درصد

زیادی از نیاز کشور را تشکیل می‌دهد، انبارها بطور عمده نقش واسطه را در انتقال کالا از مبادی ورودی کشور به مناطق مختلف و سپس توزیع محلی به عهده دارند.

افزایش ناگهانی واردات، که به دنبال افزایش قیمت نفت در سالهای "۵۲ ۱۳۵۱ ه.ش." صورت گرفت و در چند سال بعد نیز روند تصاعدی خود را ادامه داد، باعث شد تا به میزان قابل توجهی بر تعداد انبارهای کشور افزوده شود. به عنوان مثال، در حالی که در سالهای "۵۲ ۱۳۵۱ ه.ش." ظرفیت سردخانه‌های کشور بسیار محدود بود، با رشد واردات مواد غذایی منجمد، هم اکنون ظرفیت سردخانه‌هایی که در این مورد فعال هستند به بیش از صد هزار تن رسیده است. اگر چه چنین روندی صحیح نیست لیکن تاثیر قابل توجه و پر اهمیت انبارها در وضعیت فعلی کشور را مشخص می‌سازد.

در چنین وضعیتی، بهایی که مصرف کننده برای کالا پرداخت می‌کند برابر مجموع قیمت خرید کالا، هزینه حمل و نقل، هزینه انبارداری و سود فروشنده است، که اغلب هزینه حمل و نقل و انبارداری در مقایسه با قیمت تمام شده کالا، مبلغ قابل توجهی را به خود اختصاص می‌دهد. استفاده از شیوه‌های صحیح انبارداری موجب کاهش هزینه‌های مربوطه می‌گردد که نهایتاً باعث کاهش بهای پرداختی از طرف مصرف کننده خواهد شد.

نقش انبار در تجارت

انبار یکی از پایه‌های اصلی تجارب محسوب می‌شود، زیرا قسمت اعظم سرمایه شرکت‌های تجارتي را موجودی انبارها تشکیل می‌دهد. هر کالا برای مصرف کننده از دو نظر دارای ارزش است:

قابلیت کاربرد

قابلیت دسترسی

قابلیت کاربرد به طراحی و ساخت محصول بستگی دارد.

قابلیت دسترسی فیزیکی نیز از عوامل مهمی است که در ارزش کالا نقش موثری دارد.

منظور از قابلیت دسترسی، موجود بودن کالا در محلی است که به آن نیاز می‌باشد، به عنوان مثال، یک قطعه یخ در قطب شمال فاقد ارزش و در مناطق استوایی دارای ارزش زیادی است.

مصرف کننده، قابلیت کاربرد و سهولت دسترسی را با هم می‌خواهد. یکی بدون دیگری، کالا را فاقد ارزش می‌کند و پیوستگی این دو عامل با یکدیگر، ارزش کل کالا را بالا می‌برد. در این جاست که انبار نقش عمده خود را نشان می‌دهد.

نقش انبار در صنعت

فعالیت و تلاش صنایع و کارخانه‌ها، تهیه مواد اولیه مختلف و ساخت و تولید محصول می‌باشد. در هر کارخانه انبارهای مختلفی از قبیل انبار مواد اولیه، انبار مواد نیم ساخته، انبار محصول، انبار ابزار آلات، انبار قطعات یدکی دستگاهها، انبار قالب، انبار ملزومات، انبار ضایعات و ... وجود دارد.

فعالیت اصلی هر کارخانه تولید و ساخت کالا است، اما معمولاً مشاهده می‌شود که به انبار و نحوه نگهداری کالاها و مواد در کارخانه‌ها توجهی نمی‌شود. در صورتی که وضعیت انبارهای یک کارخانه تاثیر قابل توجهی بر امور جاری آن دارد. با توجه به نقش عظیم صنایع در فعالیتهای اقتصادی هر کشور و اینکه حجم زیادی از سرمایه کارخانه‌ها به صورت کالا در انبارها نگهداری می‌شود، ضرورت توجه به انبار و مسائل مربوط به آن در صنایع روشن می‌گردد.

هدف از استقرار یک سیستم انبار داری:

هدف از تشکیل و ایجاد انبارها در سازمان های دولتی و چه در بخش خصوصی تأمین و نگهداری کالاهای مورد نیاز سازمان است بطوریکه اگر مواد و لوازم به موقع تهیه و در دسترس مصرف کننده داده نشود در گردش کار و فعالیتهای آن مؤسسه وقفه ایجاد می شود تا زمانیکه یک سیستم انبارداری صحیح در یک ساختمان مستقر نگردد اختلاف فاحشی بین موجودیهای فیزیکی داخل انبار با بانک موجودیهای واقعی در پایان سال که طی انبار گردانی این اختلاف خود را نشان می دهد وجود خواهد داشت.

از طرفی هدف مهمتر دسترسی داشتن به موجودی انواع کالا در هر زمان می باشد که با استفاده از رایانه می توان این موجودی را برای هر نوع از اقلام موجود در انبارها در تاریخ معین اعلام نمود به عبارت دیگر آگاهی کامل به آنچه در انبارهای یک شرکت سازمان مجموعه فروشیهای غیردولتی تعاونیها کارخانجات اداره ی کل سودآوری از طریق تولید حتی مغازه ای ساده و... موجود است و دانستن اینکه چه میزان کالا و مواد وارد انبار آن دستگاه شده و چه میزان خارج و موجودی انبار کالاهای مختلف و مواد در هر زمان در این واحدها چقدر می باشد یعنی هدف استقرار یک سیستم انبارداری با علم به اینکه کلیه ی مراحل به نحوه ی مطلوب صورت می گیرد در دسترسی داشت به اطلاعات سه گانه ورود خروج مانده ی انواع کالا و مواد از انبار می باشد مدیران سازمانها در پی آن هستند که با حداقل امکانات حداکثر استفاده و مطلوبیت را از آن خود سازند موجودیها یکی از پرهزینه ترین دارای بسیاری از مؤسسات اقتصادی می باشد و تحقیقات نشان داده است که حدود ۴۰٪ سرمایه گذاری شرکتها را موجودیهای انبار به خود اختصاص داده است. لذا مدیران اجرایی همگی بر این باورند که نگهداری و کنترل موجودی به نحو مطلوب یک ضرورت است مؤسسات از طریق کاهش سطح موجودیها هزینه های خود را کاهش داده و از طرف دیگر با حفظ موجودی بهینه تأمین نیاز مشتریان و رضایت آنها را فراهم می نماید. بنابراین مؤسسات باید نیازی و موجودی تعادل ایجاد نمایند و به نحوی که این امر حداقل هزینه انجام می گیرد. این خبر از طریق برقراری یک سیستم مطلوب خرید و مدیریت انبارداری میسر نیست.

یکی از مشکلات مؤسسات اقتصادی عدم وجود مدیران و کارشناسان در این زمینه می باشد. تعدادی از مؤسسات تولیدی که نتوانسته اند سیستم مطلوب انبارداری را برقرار نمایند به موقعیتهای چشمگیری در عرصه رقابت دست یافته اند. امروزه با پیشرفت علوم و تکنولوژی امکان تولید انبوه کالا فراهم شده است و این کار برنامه ریزی دقیق جهت استفاده از فرآورده های دیگران را امکان پذیر میسازد. انبار می تواند در عرضه به موقع محصول، جریان عادی تولید، ثبات قیمت، تعمیر و نگهداری ابزار و تجهیزات نقش مهمی را ایفا نماید. به طوری که نقش آن در تجارت غیر قابل انکار است. ارزش ریالی موجودی های انبار در منابع مختلف متفاوت است و عوامل مختلفی در میزان نگهداری موجودی انبار واحدهای صنعتی و تجاری مؤثرند مثل روش تولید، دوره تولید، میزان بکارگیری ماشین آلات. نوع محصول ساخته شده، نوسانات ارزی و قیمت در بازارهای جهانی و بالاخره سیستم های تدارکاتی و سفارشات واحدهای تولیدی.

انبار به دلایل متفاوتی برای مؤسسات و مراکز تجاری - صنعتی از اهمیت خاصی برخوردار است که اهم آنها عبارتند از:

1 - ارزش بالای سرمایه در گردش شرکت که به صورت کالا در انبار نگهداری می شود (بعضی اوقات ۶۰٪ سرمایه در گردش را شامل می شود).

۲ - ارتباط مداوم و تنگاتنگ بخشی از انبار با بخش های تولید، تعمیر و نگهداری سایر بخش ها جهت تأمین احتیاجات و نیازهای آنها.

۳- ارتباط نزدیک انبار با بخش برنامه ریزی به نحوی که ضربه های حاصله در اثر کمبود محصول یا مواد را خنثی کند، به عبارت دیگر حکم ضربه گیر را در سازمان داشته باشد.

سیستم انبارداری

الف) عمومی

تعریف و ایجاد کدینگ انبارها، انواع کالا، واحد کالا، اطلاعات مشتریان و فروشندگان، تعریف انواع رسیده ها و حواله ها. ایجاد کدینگ کالا به صورت نمودار درختی و به تفکیک گروه کالا، نوع، سایز و ... توسط کاربران. تعیین و ایجاد انواع انبارها بر اساس سطوح فعالیت شرکت توسط کاربران. تعریف و ایجاد انواع رسیده ها و حواله ها شامل سریال های دلخواه شامل دستی یا ماشینی توسط کاربران.

تعریف نوع سند حسابداری انبار شامل ریالی و فیزیکی به صورت گروه کالا، تفکیکی، گروه حساب ها شامل تحویل گیرندگان، مراکز هزینه، دوایر مصرف کننده، پیمانکارها، پروژه ها و سایر سطوح فعالیت و صدور آن به صورت روزانه یا ماهانه.

تعریف و ایجاد مراکز هزینه مصرف کننده کالا یا مواد بر اساس کد حساب های حسابداری مالی. تعریف و ایجاد روش قیمت گذاری کالا و مواد شامل **fifo** و **lifo** و میانگین لحظه ای به دلخواه کاربران برای هر گروه کالا یا انبار یا هر قلم خاص از کالا و مواد توسط کاربران. تعریف و ایجاد نقطه تجدید سفارش، حداکثر موجودی، نقطه بحرانی برای هر گروه کالا و مواد و یا هر قلم خاص توسط کاربران

ب) عملیات انبار

امکان تهیه گزارش از کاردکس های هر قلم کالا و مواد شامل مقادیر ریالی و فیزیکی رسیده ها و حواله ها و موجودی ها.

امکان تهیه گزارش از ورود و خروج هر قلم کالا به تفکیک نوع رسیده ها و حواله ها و موجودی کالا و مواد.

امکان تهیه گزارش به صورت تجمیعی شامل گروه کالا و مواد، انبارها، سالن ها به صورت ریالی و فیزیکی.

امکان تهیه گزارش از موجودی اول دوره و پایان دوره به صورت کاردکس کالا و مواد، گروه کالا و مواد به صورت ریالی و مقداری.

امکان تهیه گزارش از موجودی ها به تفکیک مانده اول دوره، گردش طی دوره، مانده پایان دوره رسیده ها و حواله ها به صورت ریالی و فیزیکی.

امکان تهیه گزارش های مصرف و وارده به صورت ماهانه، سالانه از هر گروه کالا و مواد در هر ماه و هر سال به صورت تفکیکی و تجمیعی به صورت ریالی و فیزیکی.

امکان تهیه گزارش از هر گروه کالا یا مواد و یا هر قلم کالا از سقف تجدید سفارش، حداکثر و

حداقل و نقطه بحرانی در هر لحظه.

امکان تهیه گزارش از مراکز مصرف کننده کالا یا مواد شامل پیمانکاران، پروژه ها، طرح ها، دستور کارها، موافقت نامه ها به صورت ریالی و تعدادی در هر لحظه با ذکر شماره های مربوطه.

کنترل کلیه اقلام وارده و صادره انبارها از فروشندگان و مصرف کنندگان با ارائه گزارش های خاص شامل تعدادی و ریالی.

امکان مشاهده و کنترل موجودی هر قلم کالا یا مواد هنگام صدور حواله شامل مقدار موجودی در لحظه.
امکان تهیه گزارش تجمیعی از تمام انبارها و به صورت تفکیکی به صورت ریالی و مقداری.

ج) سیستم انبارگردانی

ایجاد تگ شمارش توسط کاربران و الصاق آن بر روی کالا و مواد آماده برای شمارش پایان سال و یا ماه.
ثبت ورود شمارش های اول و دوم انجام شده توسط شمارشگران در سیستم.

ارائه لیست مغایرت انبارگردانی شمارش های اول و دوم جهت انجام شمارش سوم.

مقایسه شمارش نهایی با موجودی سیستم و ارائه لیست کسری و اضافه انبار در پایان ماه یا سال.
صدور سند حسابداری از طریق سیستم برای کسر و اضافات انبار و قیمت گذاری توسط سیستم

د) سایر امکانات

امکان تهیه و ساخت انواع گزارش های مورد نیاز انبارداری، مدیریتی، پروژه ای، صنعتی، خدماتی و پیمانکاری برای کالا و مواد مصرف شده از طریق گزارش های پویا و ویژه و نصب شده در سیستم توسط کاربران و به دلخواه.

امکان جابجایی، ادغام و تعیین وضعیت رسیده ها و حواله ها در تاریخ های مختلف.

امکان تهیه و ساخت گزارشات از کاردکس های انبار، حساب ها، مراکز هزینه و مصرف کنندگان.

نقل و انتقالات بین انبارها و امکان تهیه گزارش های لازم.

انواع انبار

همانطور که ذکر شد انبارها از جهات مختلف مورد بررسی قرار گرفته و در نمونه های متنوعی ذکر می شوند از جمله مهم ترین معیار دسته بندی انبارها از لحاظ نوع عملیات آن ها می باشد که به صورت کاملاً دستی، نیمه دستی و یا نیمه اتوماتیک و تمام اتوماتیک موجود می باشند. از نظر نوع ساختمان نیز می توان انبارها را در دو دسته کاملاً سرپوشیده با دیوار و انباری که فاقد دیوار بوده و تنها سرپوش دارد؛ تقسیم بندی کرد. فراموش نکنید که هر یک از این انبارها برای نگهداری مواد مختلف با شرایط محیطی مناسب مورد استفاده قرار می گیرند. انبارهای محوطه باز که این گونه فضاها برای نگهداری از اقلام خیلی بزرگی که دارای بسته بندی مقاومی در برابر شرایط جوی باشند مورد استفاده قرار گرفته می شوند.

انبارهای متنوع و مختلفی در عمل وجود دارد و تا کنون تقسیم بندیهای مختلفی در مورد آنها شده است. در اینجا از نقطه نظرهای زیر انواع انبارها را بررسی می کنیم:

از نظر نوع کالایی که در آن نگهداری می شود.

از نظر چگونگی و ماهیت عملکرد

از نظر ساختمانی

از نظر انجام عملیات انبار توسط انسان یا ماشین

انواع انبار از نوع کالایی که در آن نگهداری می‌شود:

کلیه مواد را می‌توان به دو گروه کلی، شامل: جامد، مایع و گاز و اقلام تکی، ظرف شده و فله‌ای شکل تقسیم نمود.

انبار کالاهای معمولی

منظور از انبار کالاهای معمولی، انباری است که خصوصیات مواد و اقلام، ما را به استفاده از وسایل و تجهیزات مخصوص جهت کنترل شرایط آن مجبور نمی‌سازد. اقلام در این انبار معمولاً به شکل جامد کانتینر شده، بسته‌ها و کارتن‌ها می‌باشد.

انبار کالاهای فاسد شونده

بسیاری از مواد از قبیل: مواد غذایی، دارویی و شیمیایی وجود دارد که باید در درجه حرارت‌های ویژه‌ای انبار شوند: به عنوان مثال، برای نگهداری مواد غذایی به سردخانه (انبار سرد) نیاز می‌باشد. سردخانه‌ها خود برحسب نوع مواد و اقلامی که در آن نگهداری می‌شوند به دو دسته سردخانه بالای صفر و سردخانه بالای صفر و سردخانه زیر صفر درجه سانتی‌گراد تقسیم می‌شوند. از سردخانه‌های بالای صفر درجه برای نگهداری اقلامی مانند محلول‌های شیمیایی، سرم‌ها، داروی ظهور فیلم، فیلم، میوه‌جات، سبزیجات، پنیر و ... استفاده می‌شود. در سردخانه‌های زیر صفر درجه، که دمای آنها گاهی تا ۳۲ درجه سانتی‌گراد زیر صفر نیز می‌رسد، لاشه‌های گوشت منجمد گاو، گوسفند، مرغ، کره و ... نگهداری می‌گردد.

انبار مواد قابل اشتعال یا انفجار

انبارهایی که برای نگهداری این قبیل مواد بکار می‌روند، باید دارای شرایط ویژه بوده، از ایمنی کامل برخوردار باشند. در انبارهایی که مواد قابل اشتعال وجود دارد باید تدابیر حفاظتی شدیدی از نظر موقعیت و محل، نوع ساختمان، سیستم‌های جلوگیری از حریق و ... صورت گیرد. انبارهایی که مواد قابل انفجار در آن نگهداری می‌شود باید به شکل مخصوص و متناسب با مواد انبار شده، در محل‌هایی دور از اماکن عمومی ساخته شوند. اقلام این انبارها می‌توانند به صورت جامد تکی، جامد بسته‌بندی شده، یا به صورت مایع ظرف شده و یا گازی شکل باشند. بشکه‌های نفت، بشکه‌های بنزین، چلیک‌های مایع ظرف شده و یا گازی شکل باشند. بشکه‌های نفت، بشکه‌های بنزین، چلیک‌های حاوی مواد آتشگیر و کپسول‌های گازهای قابل احتراق، نمونه‌های از این مواد می‌باشند.

انبار مواد شیمیایی و سموم

مواد شیمیایی غالباً خواص مختلف خطرناکی دارند، به طوری که ممکن است در تماس با اعضای بدن، اقلام دیگر انبار، ساختمان انبار و تجهیزات حمل و نقل اثرات نامطلوبی بر جای گذارند. بسیاری از مواد شیمیایی با پخش شدن در فضا، در دراز مدت می‌توانند تأثیراتی بر روی حس بینائی و لامسه افرادی که با آنها سرو کار دارند، بگذارند. تأثیرات تخریبی سموم بر روی بدن انسان نیاز به توضیح ندارد. لذا چنین موادی باید در انبارهای جداگانه با در نظر گرفتن کلیه شرایط ایمنی و حفاظتی نگهداری شوند.

انبار مواد فله‌ای

این گونه انبارها غالباً برای نگهداری یک نوع از مواد فله‌ای بکار می‌روند. ولی ممکن است از یک انبار در طول زمان برای نگهداری مواد مشابه استفاده نمود. آنها را از سایر انواع انبار جدا می‌سازد:

برای مثال، حمل و نقل مواد جامد فله‌ای عمدتاً به وسیله سیستم‌های نقاله و انتقال مواد مایع فله‌ای توسط موتور پمپ‌های الکتریکی و لوله‌های فولادی مخصوص صورت می‌گیرد.

اصول انبار داری انواع کالا

انبارها فضاهایی بوده که بسته به نوع کالای مورد نگهداری در آن‌ها و ماهیت عمل و چگونگی عملکرد انواع انبار در ساختمان‌های متنوعی بر پا می‌شوند. انبارها را می‌توان از جهات مختلفی به چندین گروه دسته بندی کرد که البته انواع انبارها بسته به نوع کاربرد آن می‌بایست سیستمی طبقه بندی شده و منظم در نگهداری اقلام و کالاها داشته باشند و حجم عمده ای از هر موسسه ای را در بر بگیرند.

انواع انبار از لحاظ ماهیت عمل و نگهداری کالا

از مهم ترین انبارهای موجود در هر کشوری **انبارهای ترانزیتی و گمرکی** هستند که در مابین مرز ورودی و خروجی هر کشوری به صورت کانتینر و یا صندوق های رو باز ساخته شده اند و در ارتباطات دریایی، هوایی و...مورد استفاده قرار می‌گیرند. نمونه ی دیگری انبار، انبار توزیع است که در حد واصل بین شهرها ساخته شده بیشتر عمل توزیع را انجام می‌دهند. طراحی انبار کارخانه ها و سازمان های صنعتی نمونه ی متنوعی از انبارها بوده که خود در چند نمونه طبقه بندی شده و ارتباط تنگاتنگ و حساب شده ای با طراحی کارخانه و نگهداری کالای مورد هدف دارند. در واقع طراحی انبارها در رابطه با نگهداری کالای مورد نظر طراحی شده و مورد ساخت قرار می‌گیرند طبقه بندی انبار و به نوبه ی خود در چند گروه انبار های معمولی، انبار مواد منفجره و یا اشتعال زا، انبار مواد فاسد شندی، انبار کالاهای شیمیایی، **انبار اقلام فله ای** که سیلو نام دارند دسته بندی می‌شوند. اصول طبقه بندی کالا در انبار بسیار در سیستم انبار داری مهم می‌باشد.

انبارهای گمرکی و ترانزیت

حجم فعالیت در این انبارها فوق‌العاده زیاد است، و از راه ارتباطات هوایی، دریایی، راه‌آهن و جاده‌ای، وظیفه تحویل اقلام و محصولات وارداتی و یا ارسال اقلام صادراتی انجام می‌شود. اقلام در این گونه انبارها، عمدتاً به صورت واحد بار از قبیل:

کانتینرهای استاندارد، واحدهای بار پالتی، صندوقها و در پاره‌ای موارد اقلام تکی حجیم یا وزین می‌باشند. حجم بالای مواد و اقلام، اجازه انبار کردن آنها را به شکل ساده و به صورت انباشته می‌دهد. فعالیتهای عمده در این انبارها عبارت از دریافت انتقال به محل انبار، انبار نمودن و سپس ارسال است. قابل ذکر است که مقدار قابل ملاحظه‌ای از اقلام، به خاطر بسته‌بندی خاصی که دارند و به علت اینکه در محیط باز فاسد نشده و از میان نمی‌روند و یا مانند آهن آلات دچار زنگ زدگی و پوسیدگی نمی‌گردند، در این گونه انبارها و در محوطه سرباز نگهداری می‌شوند.

انبارهای کارخانه‌های صنعتی

کارخانه‌ها دارای انبارهای متعددی هستند. تعیین محل و برآورد فضای انبار کارخانه‌ها در ارتباط تنگاتنگ با طراحی کلی کارخانه، صورت می‌گیرد.

انبارهای مختلفی که معمولاً در کارخانه‌ها وجود دارند عبارتند از:

انبار مواد اولیه

انبار محصول

انبار قطعات نیم ساخته

انبار ابزار

انبار قالب

انبار قطعات یدکی دستگاهها و ماشین آلات

انبار آهن آلات و پروفیلها

انبار ضایعات و قراضه‌ها

انبار ملزومات و لوازم مصرفی پرسنل

نحوه نگهداری کالا در انبار

انواع انبار و **نحوه نگهداری کالا در انبار** ارتباط تنگاتنگی با هم داشته که انواع انبارها هدف، زمینه ی کاربرد، مسئولیت و چیدمان کالا را شامل می شوند. به طوری که نحوه نگهداری کالا در انبار باید طبق طبقه بندی و سیستم منظمی انجام گیرد. مثلاً در طرز چیدمان کالاها در هر انباری لازم است تا اقلام بزرگ در طبقات پایین و اقلام کوچک و سبک در طبقات بالا چیده شوند. در نگهداری و انبار کردن لوازمات برقی باید به گونه ای انبار داری شوند که مانع از قطع شدن سیم وسایل شده و به دور از هر گونه فشاری چیده شوند. درب ها و قطعات بدنه لازم است تا لایه ی حفاظت کننده ای مابین آن ها به منظور جلوگیری از وجود هر گونه خش و خطی قرار داده شود. نحوه نگهداری کالا در انبار باید به گونه ای باشد که **بسته بندی کالا** تحت هر شرایطی حفظ شده و با بسته بندی کامل تحویل مشتری داده شود. موادی که اشتعال زا بوده و احتمال خوردگی و یا سوزندگی در آن ها وجود دارد لازم است تا به دور از هر گونه کاغذ و مقوایی قرار بگیرند. برخی از اقلام مانند قطعات خودرو دارای روغن کاری هستند که لازم است به طرزی در انبار نگهداری کالا شوند که هیچ گونه گرد و غباری به درون آن ها نفوذ نداشته باشد. کلیه اقلام ها لازم است تا دارای کد، شماره سریال و نام قطعه را شامل شوند. لازم است تا همیشه کالاها در فضایی جدای از کف انبار نگهداری شوند. تمامی قفسه های انبار می بایست نسبت به کالای نگهداری شده آدرس داشته تا در برنامه ی کامپیوتری به راحتی قابل شناسایی باشد.

آشنایی با بهترین روش های انبارداری

با تولید انبوه کالا ایجاد مکانی برای نگهداری اینگونه از کالاها بسیار مهم است. اما نگهداری کالا تنها قسمت مهم کار نیست روش های نگهداری این کالاها هم جزو اصول مهم انبارداری است. در این مقاله ما **بهترین روش های انبارداری** آشنا خواهیم شد. در ابتدا با انواع انبار آشنا می شویم.

تنوع انبار در دیو کالا

انبار فضایی است که تعداد معینی از مواد و یا کالا در آن نگهداری می شود. نگهداری این مواد در انبار بر اساس ضوابط خاصی است که یک انباردار باید آن را بداند. برای این که آموزش نحوه انبارداری را یاد بگیرید باید ابتدا بدانید انبارها به چند گروه تقسیم می شوند.

انبار پوشیده

در این نوع از انبارها موادی نگهداری می شوند که حساسیت در نگهداری دارند. این نوع انبار با دیوار و سقف پوشیده می شوند.

انبار سرپوشیده یا هانگارد

این انبارها سوله های فلزی هستند و مواد و کالایی در آن نگهداری می شود که در اثر عوامل محیطی خاصیت خود را از دست نمی دهند.

انبار باز

محوطه این نوع انبار فقط با سیم خاردار و فنس پوشیده می شود. **نگهداری مواد و کالا** در این نوع انبار بر اساس آموزش انبارداری است

. انبارها را از نظر نوع موادی که در آن نگهداری می شود می توان به چهار دسته کلی یا بیشتر تقسیم نمود مثل انبار مواد اولیه یا انبار محصول یا انبار ضایعات یا ...

از ترکیب چند انبار با هم نیز مخزن بوجود می آید. انبارها از لحاظ کالاهایی که در آنها نگهداری می شود به انبار کالاهای معمولی، قابل اشتعال یا انفجار، فاسد شدنی، شیمیایی و سموم و انبار مواد غله ای تقسیم می شود و از لحاظ چگونگی و ماهیت به انبارهای گمرکی و ترانزیتی یا انبارهای توزیع محلی یا ناحیه ای کارخانه های صنعتی تقسیم می شود و ممکن است دسته بندی های دیگری را نیز از انبارها بعمل آورد که در زمره سایر روش ها می توان آنها را بررسی نمود

انواع موجودی های انبارها

- مواد اولیه: برای ساخت محصولات که به مواد خام مشهور است. البته مواد اولیه ممکن است مواد خام و طبیعی نباشد بلکه محصول ساخته شده در یک کارخانه ممکن است ماده اولیه کارخانه دیگر باشد مثل نخ که محصول نهایی کارخانه نخ ریزی است اما ماده اولیه پارچه بافی است و پارچه نیز خود ماده اولیه کارخانجات و لباس دوزی هاست.
- کالای نیمه ساخته (کالای در جریان ساخت): که شامل بهای ناقص دستمزد و مواد و هزینه های سربار ساخت می باشد.
- کالای ساخته شده: کالاهای آماده برای فروش یا توزیعی هستند که ممکن است تهیه شده یا ساخته شده باشند.

- اجناس خریداری شده جهت فروش: که در مؤسسات تجاری و توزیع کننده این نوع موجودی بیشتر به چشم می خورد.
- مواد و لوازم مصرفی: که در تولید غیرمستقیم مؤثرند مثل گریس، روغن، ملزومات و غیره. ...
- قطعات یدکی ماشین آلات: که جهت تعمیر ماشین آلات و دستگاهها بکار می روند.
- ابزارآلات: که ابزار کارگاهها برای تولید محصول می باشد.
- اجناس اسقاطی: اجناسی هستند که مستهلک شده و غیرقابل استفاده اند و معمولاً به مزایده گذاشته می شوند یا مورد تعمیر مجدد قرار می گیرند.

موجودی های مذکور باید در انبارها با نظم و طبقه بندی و جاگذاری و کدگذاری های مناسبی قرار بگیرند.

تنوع موجودی در انبار

در اصول انبارداری و نگهداری کالا، به مواد و کالایی که در زمان معین در انبار نگهداری می شود باید توجه نمود. این مواد و کالاها به چند نوع تقسیم می شوند. موادی که برای تولید استفاده می شوند. این مواد خام هستند و فقط برای تولید محصول از آن ها استفاده می شود. مواد غیر مستقیم در تولید، این نوع مواد مانند ماشین آلات و روانکارها هستند که برای تولید محصول از آن ها استفاده می شود. محصولات نهایی، این نوع محصولاتی هستند که تولید شده و آماده فروش به بازار هستند. ملزومات، این نوع به کالاهای بهداشتی و ساختمانی، رفاهی و اداری تقسیم می شوند. اصول انبارداری مواد غذایی بسیار متفاوت است با اصول انبار داری پوشاک یا قطعات یدکی. قطعات نیمه ساخته، از این نوع برای مونتاژ کاری استفاده می شود. محصول تجاری برای فروش، در محل نگهداری کالا انواعی از محصولات وجود دارد که بدون تغییر قیمت به فروش می رسند. اسقاطی، در بعضی از انبارها کالاهای اسقاطی برای تعمیر و بازیافت وجود دارند. دارایی ثابت، این نوع کالاهایی هستند که برای تسهیل خدمات به مشتری عرضه می شود. شما با برنامه انبارداری ساده نیز می توانید به اصول مهم انبار داری نیز دست یابید.

آموزش روش انبارداری

در هنگام آموزش روش انبارداری باید توجه شود که چند روش موثر برای این کار وجود دارد تا بتوان به انبارداری نوین دست یافت:

- مشخص نمودن محل نگهداری کالا و قرار دادن کالا در همان مکان
- طبقه بندی کالا و چیدمان درست آن بر اساس ضوابط انبارداری
- چسباندن برچسب های شناسایی بر روی اقلام موجود در انبار
- محافظت درست و اصولی از کالای انبار شده در انبار

شرح وظایف انباردار در آموزش کامل انبارداری

برای این که یک انبار با مشخصه های کامل انبارگردانی داشته باشیم باید از یک انبار دار نیز استفاده کنیم. استخدام انباردار جزء اصولی است باید بسیار به آن دقت شود. یک انباردار باید دارای یک سری مهارت باشد که در زیر به آن میندازیم:

- طبقه بندی درست اقلام تحویلی به انبار
  - ثبت همه مراحل ورود یا خروج کالاها به انبار
  - دریافت رسید در صورت تحویل کالا
  - مسئولیت انبارگردانی به صورت دوره ای
  - گزارشات دوره ای از انبار و تهیه ی موجودی
  - رعایت مقررات اصول انبارداری
  - نظارت دقیق بر کالا و حمل و نقل آن
  - خرید برای پروژه و تدارکات آن
- امروزه با فن آوری های نوینی که در آموزش روش انبار داری پدید آمده است با استفاده از نرم افزارهایی به ثبت ورود و یا خروج کالا نظارت دقیقی به عمل می آید. برای استفاده از این گونه **نرم افزارهای انبارداری** می توان به سادگی از اطلاعات موجود در یک انبار را کنترل نمود. اما برای این کار به یک سری از امکانات پایه نیاز است مانند:
- کد گذاشتن بر روی کالاها و نگهداری این اطلاعات
  - تعریف انبار و معین نمودن حد دسترسی افراد به قسمت های انبار
  - مدیریت اسناد انبار
  - در آموزش روش انبارداری باید از بهترین روش ممکن در آموزش **سیستم انبارداری** استفاده شود تا حتی المقدور از پیش آمدن مشکلات و بروز اشکال جلوگیری شود

نکات مهمی که درباره ی انبار باید بدانید

در دنیای امروز انبار و خدمات انبارداری نقش غیر قابل انکاری سازمان ها و صنایع مختلف ایفا می نماید. نیاز سهولت دسترسی به بخشهای مختلف کالاها و خدمات و سازماندهی نمودن **سیستم های نگهداری کالاها** ایجاد بخشی به نام انبار را ضروری نموده است. به این ترتیب می توان انبار را ساختمان یا محوطه ای که از یک چیدمان منظم تجهیزات انبار داری تشکیل شده است برای نگهداری انواع کالاهای بازرگانی، صنعتی و... تعریف کرد.

هدف از داشتن انبار عبارتست از :

- دریافت کالا
- جابه جایی کالا
- نگهداری
- تحویل کالا
-

انبار تجاری چیست؟

یک سیستم انبار منظم و برنامه ریزی شده از لحاظ بهره وری در زمان و هزینه می تواند کمک شایان توجهی به مجموعه ها جهت ساماندهی امور انجام بکند. ارزش ریالی **موجودی های انبار** در صنایع مختلف متفاوت است و عوامل مختلفی در میزان نگهداری موجودی انبار واحدهای صنعتی - تجاری مؤثرند مثل روش تولید، دوره تولید، میزان به کارگیری ماشین آلات، نوع محصول ساخته شده، بازار مصرف، نوع مواد اولیه موردنیاز، نوسانات ارزی و قیمت در بازارهای جهانی، وضعیت واحد صنعتی در کل صنعت کشور و جهان و... بالاخره سیستم های تدارکاتی و سفارش ها واحدهای تولیدی.

اما انبار به دلایل متفاوتی برای مؤسسات و مراکز تجاری و صنعتی از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد که اهم آن‌ها عبارت‌اند از:

۱. ارزش بالای سرمایه در گردش شرکت که به صورت کالا در انبار نگهداری می‌شود. (گاهی تا ۶۰ درصد سرمایه در گردش)

۲. ارتباط مداوم بخش انبار با بخش‌هایی نظیر تولید یا تعمیر و نگهداری و وقفه در تولید به علت نرسیدن نیازمندی‌ها.

۳. ارتباط نزدیک با بخش برنامه ریزی مواد باید به نحوی باشد که ضربه‌های حاصله در اثر کمبود محصول یا مواد را خنثی کند و حکم ضربه گیر را در زمان داشته باشد.

انبارها را از دو جهت می‌توان مورد بررسی قرارداد:

- از لحاظ فیزیکی نظیر محل انبار، نوع **قفسه بندی انبار**، محل کالاها در انبار، نور، ایمنی، وسایل حفاظت کالاها و وسایل حمل‌ونقل و...
- سیستم اطلاعاتی انبار که به طرح و گردش فرم‌ها؛ به نحوی که اطلاعات به بخش‌های مختلف کارخانه یا مؤسسه به‌موقع و به مقدار لازم برسد و به کنترل‌های لازم در رابطه با کالاها بحث می‌نماید.

اهداف و وظایف انبارها

هدف از تشکیل و ایجاد انبارها چه در سازمان‌های دولتی و چه بخش خصوصی، تأمین و نگهداری کالاهای مورد نیاز سازمان است. انبارداری عبارتست از کلیه فعالیت‌های مربوط به تهیه و نگهداری و تحویل مواد و اقلام مورد نیاز در زمان مناسب و مدیریت انبارداری نیز برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی و هماهنگی و هدایت و کنترل عملیات انبارداری است وظایف انبارها را می‌توان به شرح زیر بازگو نمود:

- برنامه‌ریزی و مراقبت جهت حفظ مقدار موجودی هر یک از اقلام کالاهای مورد نیاز سازمان در حد مطلوب خود.
  - همکاری و مساعدت در خرید و تأمین و تهیه کالاها و کنترل و دریافت کالاهای خریداری شده.
  - نگهداری کالا در انبار به نحو صحیح و تسریع در امر تحویل با رعایت مقررات و دستورالعمل‌های سازمان اجرای وظایف فوق مطابق با اصول و ضوابط صحیح انبارداری، موجبات تسریع در انجام امور سازمان و تولید بی‌وقفه و مرغوب و صرفه‌جویی و کاهش هزینه‌های تولید را موجب شده و بنیبه مالی شرکت (سازمان) را تقویت می‌نماید اجرای قوانین و دستورالعمل‌های سازمان در کلیه امور خصوصاً انبارداری که جنبه مالی دارد لازم‌الاجراست و عدول از آن کیفر به همراه دارد.
- گرچه کهولت مقررات و عدم تطابق آنها با دنیای امروز موجبات کندی کار را فراهم می‌نماید ولی در پی اصلاح و نوسازی آن همواره باید تلاش نمود.

- تأمین و نگهداری کالاهای مورد نیاز سازمان در زمان مناسب
- مدیریت انبارداری نیز برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی و هماهنگی و هدایت و کنترل عملیات انبارداری
-

موارد مؤثر در چیدمان انبار کالا

- محل و موقعیت و نقشه انبار (محل قرارگیری دربهای ورود و خروج)
- تجهیزات به کاررفته در انبار
- خصوصیات کالا مثل وزن و سنگینی آن (اجسام سنگین تر در قفسه های پایینی چیده شوند و اجسام سبک تر در قفسه های بالاتر)
- خصوصیات کیفی کالا شامل زمان انقراض آن، شیمیایی بودن، قابل انفجار بودن و غیره
- میزان تقاضا و مراجعه به کالا مثلا کالاهایی که سریع تر تخلیه میشوند در دسترس قرار بگیرند.
- کالاهای مشابه کنار هم قرار بگیرند

آشنایی با شرح وظایف مسئول انباردار

انباردار برخلاف تصور عموم مردم یکی از مهم ترین وظایف را بر عهده دارد و امنیت کالاهای موجود در یک انبار تماما به کردانی و مسئولیت پذیر بودن انباردار بستگی دارد. انبار گردانی یکی از کارهای پر مشقت می باشد که یک نفر به عنوان انباردار به سختی از عهده ی برقراری نظم انبار بر خواهد آمد. به همین دلیل در اکثر مواقع انباردار به یک یا چند کمک انباردار نیز احتیاج پیدا خواهد کرد تا **مقررات انبارداری** به شکل بهتری انجام شود. برای کسی که **مسئولیت امنیت یک انبار** را بر عهده می گیرد، شایسته است که نظم را به طور کامل رعایت کند تا زیر دستانش نیز از نظم و مقررات موجود تخطی نکنند.

مسئول انبار چه وظایفی بر عهده دارد؟

کسی که مسئولیت یک انبار را بر عهده می گیرد دارای یک سری **شرح وظایف انباردار** می باشد که ملزم به رعایت آن می باشد. قبل از هر توضیحی باید این ابهام را رفع کنیم که نظافت و چیدمان قفسه و کالاها جزء شرح وظایف سرپرست انبار دار نمی باشد و کارگران ساده وظایف انباردار را به عهده دارند. در حقیقت مسئول انبار شغل پر مسئولیتی می باشد که باعث می شود شخصی که این وظیفه را به عهده می گیرد به تمامی روش های انبارداری و سرپرستی و مدیریتی واقف بوده و همچنین شخص قابل اعتمادی باشد. زیرا بابت تمامی کالاهایی که در انبار ذخیره می شوند هزینه های بسیاری شده، در واقع پول و سرمایه ی یک سازمان در قالب کالا و مواد اولیه در انبار گذاشته شده است. شخصی که امنیت این سرمایه ها به او سپرده می شود باید علاوه بر خود زیر دستانش نیز افراد قابل اعتمادی باشند و کاملا مطیع و تحت امر سرپرست انبار باشند. انبار شاید در نگاه خیلی از افراد بی اهمیت جلوه کند اما اکثریت شرکت های بزرگ و سازمان ها هزینه های زیادی را صرف انبار کردن اجناس و مواد اولیه خود می کنند، همین موضوع نقش این شغل را پر رنگ تر خواهد کرد. شرح وظایف مدیر انبار نیز بسیار مهم می باشد و جز اولین نکاتی است که باید به آن توجه کنید.

وظایف روزمره ی مسئول انبار چیست؟

افرادی که در انبار مشغول فعالیت هستند باید در طول روز به غیر از کنترل کالاها باید کارهای زیادی انجام دهند که یکی از این ها تمیز نگه داشتن فضای انبار و بهداشت عمومی می باشد. مسلما کالاهایی که به انبار برای نگهداری ارسال می شوند، طبیعتا برای یکی دو روز نبوده و مدت زمان بیشتری مثلا چندین ماه باید در انبار نگهداری شوند. همین مسئله نظم و بهداشت انبار را حیاتی می کند و همچنین نحوه قرارگیری و چیدمان وسایل و مواد اولیه ی موجود در انبار. مسلما وسایل پزشکی و داروها شرایط نگهداری خاصی دارند و باید کاملا به دور از نور مستقیم و رطوبت نگهداری شوند. مصالح ساختمانی ابعاد بیشتری را به خود اختصاص می دهند و برای جلوگیری از ورود گرد و خاک طبیعی آن به سایر بخش های انبار باید تمهیدات لازم توسط مسئول انباری لحاظ شود تا سایر مواد اولیه دچار مشکل نشوند.

همچنین چیدن صحیح و **قفسه بندی** اصولی یکی دیگر از وظایف مسئول انبار می باشد. هر چه کالاهای ورودی که تحت عنوان کالاهای امانی شناخته می شود به انبار زیاد تر باشد، پیدا کردن آن ها و تحویل به مشتری در مراحل بعدی سخت تر خواهد بود، چیدمان صحیح و اصولی از ابتدای کار مانع از این آشفتنگی خواهد شد.

سایر وظایف کار انباردار چیست؟

مسئول انبار به غیر از کارهای فیزیکی و روزمره باید توانایی کنترل کمیت کالاها و انجام کارهای اداری بسیار ساده را نیز داشته باشد. به عنوان مثال درخواست تقاضای خرید برای اجناس و کالاهایی که کمیت کافی نسبت به تقاضای مشتری را ندارد و یا به قدری کاهش یافته است که به تجدید سفارش نیاز باشد. برقراری امنیت کامل در انبار و مانع از ورود افراد غیر مجاز به انبار. صدور قبض و یا رسید بابت تحویل گرفتن کالا و یا گرفتن هزینه و قبض رسید بابت تحویل دادن اجناس ثبت مشخصات کالاهای ورودی به انبار و طبقه بندی و کدگذاری آن ها، بایگانی اسناد و فرم ها و ارائه گزارش به مقامات بالا

کدگذاری کالاها:

تعریف و فواید کدگذاری :

به ایجاد رویه و سیستمی که بوسیله آن اطلاعات و نشانه های مورد نیاز از شخصی به شخص دیگر یا از نقطه ای به نقطه دیگر به صورت خلاصه منتقل گردد کدگذاری گویند . که به معنی رمز یا نشان خاص است و جهت سهولت در کار و تقلیل حجم گفته ها و نوشته ها به کار می رود در کدگذاری ممکن است از عوامل متعددی چون رنگها، نورها، اشکال ، اعداد، الفبا و... یا ترکیبی از آنها بهره گرفت اما مهمترین فواید سیستم کدگذاری عبارتند از :

جلوگیری از نوشتن جملات طویل و توصیفی و شناسایی کردن ساده و دقیق تر کالاها .

استاندارد کردن کالاها و کمک به جمع آوری صحیح آمار و اطلاعات آماری و محاسباتی .

ثبت عملیات واردات و صادرات کالاها و نگهداری حساب دقیق موجودی انبار توسط ماشینهای الکترونیکی پیشرفته .

صدور سفارش خرید بطور ساده و مطمئن و دقیق و پیگیری ساده تر امور و سهولت برنامه ریزی و کنترل.

انواع روشهای کدگذاری :

روش ساده با روش اعداد ترکیبی .

روش اعداد گروهی

روش اعشاری یا روش دیوئی

روش حروفی یا الفبایی

روش نیمونیک یا روش استفاده از حرف اول نام کالاها

روش مخفی

روش کدینگ ویژه

روش کدینگ استاندارد .

سیستم کدینگ انبار :

در این بخش مراحل طراحی سیستم کدینگ انبار کارخانه مزبور ارائه می شود . در این سیستم کد کالاها از ده رقم تشکیل شده است . شکل زیر تعریف این ده رقم را نشان می دهد .

ماهیت کالا :

منظور از ماهیت کالانوع استفاده است . بطور مثال یدکی ، مصرفی ، مواد اولیه و... جدول یک لیست ماهیتهای کالا را در انبار های کارخانه مزبور نشان می دهد .

محل مصرف:

محل مصرف کالا همان قسمت های مختلف کارخانه می باشد که کالا در آنجا مصرف می شود . در صورتی که کالا در قسمت خاصی مصرف نشود عنوان عمومی با کد ... می گیرد.

گروه کالا:

همان تقسیم بندی کالاها می باشد که یا برحسب سنخیت مشابه یا مصرف مکمل برای یکدیگر و یا محل مصرف دسته بندی شده اند

نوع کالا:

نوع کالا همان کالاهای نهایی می باشد که در انبار گردش پیدامی کند .

سایر مشخصات :

این کد ارتباط مستقیم با خود کالا دارد که تعیین کننده اندازه ، کشور سازنده ، رنگ و سایر مشخصات کالا است که آن را از نوع مشابه جدا می کند .

سامانه جامع انبارها و مراکز نگهداری کالا

طبق قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با همکاری دستگاههای اجرائی ذیربط با استفاده از سامانه نرم افزاری به شناسه دار کردن کلیه انبارها و مراکز نگهداری کالا و ثبت مشخصات مالک کالا، نوع و میزان کالاهای ورودی و خروجی از این اماکن با هدف شناسایی کالاهای قاچاق اقدام نماید.

اهمیت سامانه جامع انبارها و مراکز نگهداری کالا به عنوان یکی از زیر سامانه های مهم در طرح جامع تجارت و عملیاتی شدن این سامانه و همچنین جهت جلوگیری از قاچاق کالا و ارز لازم و ضروری می باشد. سامانه جامع انبارها و مراکز نگهداری کالا در راستای بند ۶ ماده ۶ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۳/۱۰/۱۳۹۲ مجلس شورای اسلامی راه اندازی شده است. وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با همکاری دستگاههای اجرائی ذیربط با استفاده از

سامانه نرم افزاری به شناسه دار کردن همه انبارها و مراکز نگهداری کالا و ثبت مشخصات مالک کالا، نوع و میزان کالاهای ورودی و خروجی از این اماکن با هدف شناسایی کالاهای قاچاق اقدام نماید. در اینجا به بررسی سامانه جامع انبارها و مراکز نگهداری کالا و میزان اجرائی شدن آن می‌پردازیم.

تعاریف سامانه جامع انبارها و مراکز نگهداری کالا :

منظور از انبارها و مراکز نگهداری کالا تمامی مراکز بارگیری، تخلیه، نگهداری یا ذخیره‌سازی کالا می‌باشد. این مراکز شامل انبارها، مراکز دیو، سیلوه‌ها، سردخانه‌ها، واحدهای تولیدی، کارخانه‌ها، معادن، اصناف و مزارع کشاورزی می‌باشد. به طور کلی هر جایی که کالا به آن وارد یا از آن خارج و یا در آن نگهداری می‌شود در محدوده این پروژه می‌گنجد. سامانه جامع انبارها و مراکز نگهداری کالا (به اختصار سامانه) شامل مجموعه راه‌هایی می‌باشد که جهت تحقق اهدافی فوق ایجاد گردیده است. از انواع مراکز نگهداری کالا در حوزه‌های مختلف می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- **حوزه بهداشت:** خانه‌های بهداشت، بیمارستان‌ها، انبارهای تولیدکنندگان و واردکنندگان محصولات بهداشتی و دارویی، شرکت‌های پخش دارو و انبارها و شعب آن، داروخانه‌ها
- **حوزه نفت و فرآورده‌های پتروشیمی:** واحدهای تولید مواد پتروشیمی، انبارهای فرآورده‌های نفتی، جایگاه‌های سوخت، مشتریان نفتی و...
- **حوزه کشاورزی و دامپروری:** زمین‌های کشاورزی و مزارع، واحدهای پرورش طیور، دام‌سنگین و سبک، صید ماهی، سیلوه‌های نگهداری محصولات فله، سردخانه‌های مواد فسادپذیر، انبارهای موقت و دائم کالاهای عمومی کشاورزی، شالیکوبی‌ها، کشتارگاه‌های دام و طیور، کارخانجات تولید خوراک دام، تولید سوسیس و کالباس، صنایع تولید کود و سم، میادین میوه و تره‌بار، پست‌های قرنطینه‌ای دامپزشکی.
- **حوزه وزارت صنعت، معدن و تجارت:** تمامی تولیدی‌ها، مراکز صنعتی، معادن، واحدهای صنفا و...
- **حوزه سازمان حمایت:** تمامی انبارهای بخش خصوصی
- **حوزه اصناف:** اصناف و واحدهای عمده و خرده‌فروشی محصولات بهداشتی، گل و گیاه، محصولات غیرفلزی و شیمیایی، محصولات فلزی و معدنی، محصولات کشاورزی، مواد غذایی.
- **حوزه دخانیات:** انبارهای واردکنندگان، تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان سراسری و استانی و خرده‌فروشان کالای دخانیاتی.